Europeiska unionens
officiella tidning

SV
C-serien

C/2025/6743

22.12.2025

Meddelande från kommissionen

om stöd för genomförandet av direktiv 2009/148/EG om skydd för arbetstagare mot risker vid exponering för asbest i arbetet, i dess lydelse enligt direktiv 2023/2668

(C/2025/6743)

1. Inledning

EU:s strategiska ram för arbetsmiljö 2021–2027 ([1]) (*EU:s strategiska ram för arbetsmiljö*) syftar till att omvandla princip 10 i den europeiska pelaren för sociala rättigheter ([2]), som omfattar arbetstagares rätt till en hög skyddsnivå för hälsa och säkerhet i arbetet, i konkreta åtgärder. En av prioriteringarna i EU:s strategiska ram för arbetsmiljö är att ta itu med den arbetsrelaterade exponeringen för asbest i syfte att bidra till dess centrala mål att förebygga arbetsrelaterade dödsfall och sjukdomar.

Att bekämpa cancer är en prioritering för unionen. Kommissionen är fast besluten att effektivt minska exponeringen för cancerframkallande ämnen som asbest, och bidrar därmed avsevärt till att förebygga cancer i linje med målen i Europas plan mot cancer ([3]).

Asbest är ett farligt cancerframkallande ämne ([4]) som fortsätter att påverka många arbetstagare inom olika sektorer där riskerna för exponering är fortsatt stora. Dessa omfattar byggverksamhet, gruvdrift, brytning av sten, väg- och vattenbyggnad, avfallshantering eller underhåll av fartyg, tåg, flygplan, fordon och maskiner samt räddningstjänster såsom brandbekämpning. Det uppskattas att 4,1–7,3 miljoner arbetstagare i EU fortfarande exponeras för asbest ([5]).

Det är känt att exponering för asbest i arbetet har allvarliga hälsokonsekvenser. Vid inandning kan luftburna asbestfibrer orsaka allvarliga sjukdomar såsom mesoteliom och annan lungcancer. Det tar i snitt 30 år från exponeringstillfället innan de första tecknen på sjukdom uppträder, och dessa tillstånd kan i slutändan leda till arbetsrelaterade dödsfall. Exponering för asbest är en viktig orsak till arbetsrelaterad cancer i EU och står för så mycket som 78 % av alla fall av arbetsrelaterad cancer och 88 % av alla fall av arbetsrelaterad lungcancer som i medlemsstaterna konstaterats vara relaterade till asbestexponering ([6]).

Asbest har använts i stor omfattning i årtionden i hela Europa för en rad olika användningsområden, särskilt inom byggsektorn, vilket har skapat ett arv som fortsätter att utgöra ett hot mot folkhälsan och hindrar insatserna för en säker och hälsosam arbetsmiljö för exponerade arbetstagare. Det är särskilt viktigt att stärka arbetstagarnas skydd mot exponering för asbest inom ramen för den europeiska gröna given, eftersom energieffektivitetsrenoveringar är avgörande för att dess mål ska kunna uppnås ([7]). Renoveringsvågen ([8]) syftar till att fördubbla den årliga energirenoveringstakten fram till 2030. Eftersom många byggnader med dålig energiprestanda innehåller asbest skulle en snabbare renoveringstakt även markant kunna öka antalet personer som exponeras för asbestrelaterade hälsorisker, eftersom den asbest som finns i byggnader kan komma att frigöras under renoveringsarbetet. Antalet arbetstagare som exponeras för asbest förväntas öka med 4 % varje år fram till 2030 ([9]). Att vidta ytterligare åtgärder för att hantera exponeringsriskerna är avgörande för att skydda arbetstagare från sjukdomar, främja deras välbefinnande och bidra till att stärka den europeiska hälsounionen.

([1]) Meddelande från kommissionen, *EU:s strategiska ram för arbetsmiljö 2021–2027 Hälsa och säkerhet på arbetsplatsen i ett föränderligt arbetsliv* (COM(2021) 323 final).
([2]) *Interinstitutionell proklamation av den europeiska pelaren för sociala rättigheter*, (EUT C 428, 13.12.2017, s. 10).
([3]) Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet och rådet: *Europas plan mot cancer* (COM(2021) 44 final).
([4]) *Arsenic, Metals, Fibres, and Dusts, IARC Monographs on the Evaluation of Carcinogenic Risks to Humans Volume 100C.*
([5]) *Study on collecting information on substances with the view to analyse health, socio-economic and environmental impacts in connection with possible amendments of Directive 98/24/EC (Chemical Agents) and Directive 2009/148/EC (Asbestos), Final report for asbestos*(inte översatt till svenska).
([6]) Meddelande från kommissionen *Mot en asbestfri framtid:en europeisk strategi för att hantera hälsoriskerna med asbest* (COM(2022) 488 final).
([7]) Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, Europeiska rådet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén *Den europeiska gröna given*,
COM(2019) 640 final.
([8]) Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén, *En renoveringsvåg för Europa – miljöanpassa våra byggnader, skapa jobb och förbättra liv* (COM(2020) 662 final).
([9]) Baserat på aktuella uppgifter, den allt större mängd avfall som innehåller asbest, antalet certifierade arbetstagare och livslängden för asbestcementmaterial (70–80 % av all asbest i EU). Källa: RPA (2021), extern studie, se fotnot 7.

Under de senaste 40 åren har EU vidtagit betydande åtgärder för att i första hand begränsa och i slutändan förbjuda all användning av asbest. Mellan 1983 ([10]) och 1985 ([11]) begränsade EU användningen av sex typer av asbestfibrer. 1991 antog EU ett förbud mot utsläppande på marknaden och användning av fem av dessa typer ([12]) samt användningen av krysotilasbest i vanliga produkter inom bland annat byggindustrin ([13]). Genom Kommissionens direktiv 1999/77/EG ([14]) förbjöds användning och utsläppande på marknaden av alla sex typer av asbestfibrer, och förbudet trädde i kraft 2005. Detta direktiv upphävdes genom Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1907/2006 från 2006 ([15]), där all asbest som har tillförts avsiktligt fortfarande är förbjuden. I post 6 i bilaga XVII till direktivet anges att det i unionen är förbjudet att tillverka, släppa ut på marknaden och använda dessa fibrer och sådana varor och blandningar som medvetet tillsatts sådana fibrer. När det gäller skydd för arbetstagare mot risker vid exponering för asbest i arbetet garanteras det genom Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/148/EG ([16]), som kodifierade och upphävde rådets direktiv 83/477/EEG ([17]), rådets direktiv 91/382/EEG ([18]) och Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/18/EG ([19]).

Unionen är fortfarande fast besluten att stödja sina medlemsstater vad gäller att skapa och främja arbetstillfällen av god kvalitet och samtidigt förbättra rättvisa arbetsvillkor för att skydda arbetstagarnas säkerhet och hälsa. Genom 2023 års ändring av direktiv 2009/148/EG placeras detta mål i centrum. Denna senaste ändring av Europaparlamentets och rådets

([10]) Begränsningar av användningen av krokidolit genom rådets direktiv 83/478/EEG av den 19 september 1983 om ändring för femte gången (asbest) av direktiv 76/769/EEG om tillnärmning av medlemsstaternas lagar och andra författningar om begränsning av användning och utsläppande på marknaden av vissa farliga ämnen och preparat (beredningar) (EGT L 263, 24.9.1983, s. 33) – om införande av begränsningar för asbest i Rådets direktiv 76/769/EEG av den 27 juli 1976 om tillnärmning av medlemsstaternas lagar och andra författningar om begränsning av användning och utsläppande på marknaden av vissa farliga ämnen och preparat (beredningar) (EGT L 262, 27.9.1976, s. 201).

([11]) Begränsningar gällande användningen av krysotil, amosit, antofyllit, aktinolit och tremolit i leksaker, produkter för sprutning eller produkter i pulverform, isoleringsanordningar, färger och fernissor, rådets direktiv 85/610/EEG av den 20 december 1985 om ändring för sjunde gången (asbest) av direktiv 76/769/EEG om tillnärmning av medlemsstaternas lagar och andra författningar om begränsning av användning och utsläppande på marknaden av vissa farliga ämnen och preparat (beredningar) (EGT L 375, 31.12.1985, s. 1).

([12]) Krokidolit, amosit, antofyllit, aktinolit och tremolit.

([13]) Vissa anordningar, färger och fernissor, filter för vätskor, vägbeläggningar, fyllmedel och tätningsmedel, isolerande eller ljudisolerande material med låg densitet, luftfilter och filter för gas, underlägg för golv- och väggbeläggningar av plast, textilier (med ett tillfälligt undantag för membran) och takfilt.

([14]) Kommissionens direktiv 1999/77/EG av den 26 juli 1999 om anpassning till tekniska framsteg för sjätte gången av bilaga I till rådets direktiv 76/769/EEG om tillnärmning av medlemsstaternas lagar och andra författningar om begränsning av användning och utsläppande på marknaden av vissa farliga ämnen och preparat (asbest) (EGT L 207, 6.8.1999, s. 18, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/1999/77/oj), inte längre i kraft, med införlivandefrist den 1 januari 2005.

([15]) Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1907/2006 av den 18 december 2006 om registrering, utvärdering, godkännande och begränsning av kemikalier (Reach), inrättande av en europeisk kemikaliemyndighet, ändring av direktiv 1999/45/EG och upphävande av rådets förordning (EEG) nr 793/93 och kommissionens förordning (EG) nr 1488/94 samt rådets direktiv 76/769/EEG och kommissionens direktiv 91/155/EEG, 93/67/EEG, 93/105/EG och 2000/21/EG (EUT L 396, 30.12.2006, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2006/1907/oj).

([16]) Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/148/EG av den 30 november 2009 om skydd för arbetstagare mot risker vid exponering för asbest i arbetet (kodifierad version) (EUT L 330, 16.12.2009, s. 28, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2009/148/oj).

([17]) Rådets direktiv 83/477/EEG av den 19 september 1983 om skydd för arbetstagare mot risker vid exponering för asbest i arbetet (andra särdirektivet enligt artikel 8 i direktiv 80/1107/EEG) (EGT L 263, 24.9.1983, s. 25, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/1983/477/oj).

([18]) Rådets direktiv 91/382/EEG av den 25 juni 1991 om ändring av direktiv 83/477/EEG om skydd för arbetstagare mot risker vid exponering för asbest i arbetet (andra särdirektivet enligt artikel 8 i direktiv 80/1107/EEG) (EGT L 206, 29.7.1991, s. 16, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/1991/382/oj).

([19]) Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/18/EG av den 27 mars 2003 om ändring av rådets direktiv 83/477/EEG om skydd för arbetstagare mot risker vid exponering för asbest i arbetet (Text av betydelse för EES) (EUT L 97, 15.4.2003, s. 48, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2003/18/oj).

direktiv 2009/148/EG genom Europaparlamentets och rådets direktiv 2023/2668 ([20]) som reviderade det yrkeshygieniska gränsvärdet för asbest (från 0,1 till 0,01 fibrer per kubikcentimeter) ([21]) bidrar till att uppnå en högre skyddsnivå för arbetstagarnas hälsa och säkerhet, särskilt mot detta väldigt cancerframkallande ämne. De riktlinjer ([22]) som bifogas detta meddelande läggs fram som en uppföljning av kommissionens meddelande om en asbestfri framtid samt av ändringen av direktiv 2009/148/EG.

I detta avseende betonas i skäl 29 i direktiv 2023/2668 (EU) om ändring av direktiv 2009/148/EG vikten av att senast två år från dagen för det direktivets ikraftträdande ta fram och utfärda riktlinjer för att underlätta genomförandet av direktiv 2009/148/EG.

Riktlinjerna kommer att göra det möjligt för EU att mer effektivt tillgodose behovet av att bättre skydda arbetstagare mot exponering för asbest genom att ge exempel på hur detta farliga ämne bör hanteras i praktiken. De kommer också att bidra till målen i konkurrenskraftskompassen för EU ([23]), som i synnerhet föreskriver snabbare och bättre beslutsfattande genom att förenkla unionens ramar och regler. De bidrar även till de mål som anges i kommissionens meddelande om genomförande och förenkling ([24]), eftersom de kommer att förbättra genomförandet av direktiv 2009/148/EG genom att göra de regler som nämns där tydligare, lättare att förstå och snabbare att genomföra för berörda parter.

2. **Mål**

De unionsomfattande riktlinjerna för hantering av asbest är utformade för att underlätta företagens efterlevnad och stödja medlemsstaternas verkställighetsåtgärder, med det övergripande målet att skydda arbetstagarna. Medlemsstater, arbetsgivare (särskilt små och medelstora företag, som utgör 99 % av alla företag som arbetar med asbest ([25])), arbetsmarknadens parter och arbetstagare kommer att gynnas av detta ytterligare stöd för att säkerställa att reglerna följs.

Riktlinjerna ska

— hjälpa berörda parter att hantera asbestrelaterade hälso- och säkerhetsrisker i arbetet med beaktande av den senaste rättsliga, vetenskapliga och tekniska utvecklingen, inbegripet 2023 års ändring av direktiv 2009/148/EG,

— öka medvetenheten om riskerna med att hantera asbesthaltiga material bland arbetsgivare och arbetstagare,

— uppmuntra till ökad användning av god praxis i medlemsstaterna genom att tillhandahålla en översikt över strategier för hantering av asbest på arbetsplatsen,

— minska skillnaderna vad gäller tillgång till vägledning genom att tillhandahålla ytterligare information om god praxis till berörda parter i hela unionen, inbegripet i medlemsstater där mindre vägledning finns tillgänglig.

Riktlinjerna ger en översikt över god praxis för hantering av asbest i arbetet och beskriver praktiska sätt att minska arbetstagarnas exponering. Den goda praxis som anges i dessa riktlinjer ges som exempel och bör inte betraktas som det enda sättet att genomföra unionslagstiftningen på arbetsmiljöområdet. Riktlinjerna är utformade för alla typer av organisationer, såväl offentliga som privata, av alla storlekar och gäller för många olika sektorer.

([20]) Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2023/2668 av den 22 november 2023 om ändring av direktiv 2009/148/EG om skydd för arbetstagare mot risker vid exponering för asbest i arbetet (EUT L, 2023/2668, 30.11.2023, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2023/2668/oj).

([21]) I den nya artikel 8 i direktiv 2009/148/EG anges följande: ”1. Till och med den 20 december 2029 ska arbetsgivarna säkerställa att inga arbetstagare exponeras för en asbesthalt i luften som överskrider 0,01 fibrer per cm^3, som tidsvägt medelvärde under åtta timmar. 2. Från och med den 21 december 2029 ska arbetsgivarna säkerställa att inga arbetstagare exponeras för en asbesthalt i luften som överskrider a) 0,01 fibrer per cm3, som tidsvägt medelvärde under åtta timmar i enlighet med artikel 7.7 andra stycket, eller b) 0,002 fibrer per cm3, som tidsvägt medelvärde under åtta timmar.”

([22]) SWD(2025)400 https://employment-social-affairs.ec.europa.eu/document/70526012-b741-4092-ab52-3bae8de2a1b0_en.

([23]) Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, Europeiska rådet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén, En konkurrenskraftskompass för EU (COM(2025) 30 final).

([24]) Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén Ett enklare och snabbare Europa:*Meddelande om genomförande och förenkling* (COM(2025) 47 final).

([25]) Källa: RPA (2021), extern studie, se fotnot 7.

Alla berörda parter, inbegripet fackföreningar, arbetsgivarorganisationer, företag, nationella myndigheter och experter på arbetsmiljöområdet, uppmanas att använda och sprida dessa riktlinjer så brett som möjligt.

3. **Struktur**

Riktlinjerna är strukturerade i moduler som gör det möjligt för läsaren att fokusera på ämnen av särskilt intresse. De är indelade i två delar:

— De första 12 avsnitten omfattar allmänna ämnen och gäller alla exponeringssituationer, och ger information om asbesthantering i allmänhet.

— De sista fem avsnitten omfattar specifika situationer där exponering för asbest förekommer och ger sektorsspecifik vägledning om hur asbest kan hanteras på ett säkert sätt, med hänvisningar till de allmänna avsnitten när så är lämpligt.

4. **Ett brett samråd med berörda parter**

Riktlinjerna utarbetades med ett omfattande deltagande av berörda parter, såsom fackföreningar, arbetsgivarorganisationer, företag, nationella myndigheter och experter på arbetsmiljöområdet. Detta inbegrep följande:

— Identifiering av 187 befintliga vägledningsdokument på medlemsstatsnivå, unionsnivå och internationell nivå, varav 91 bedömdes vara potentiellt relevanta och granskades i detalj,

— Anordnande av tio onlineseminarier med över 850 deltagare, vart och ett med inriktning på olika områden som omfattas av riktlinjerna.

— En inbjudan att lämna synpunkter på det första utkastet till riktlinjer vilket ledde till återkoppling från över 130 berörda parter från ett brett spektrum av sektorer och genererade över 500 svar.

— Ett stort antal diskussioner med berörda parter för att utarbeta fallstudier av god praxis.

— Anordnande av 20 pilotdiskussioner, däribland nio besök på plats, med berörda parter som berörs i en rad olika situationer och verksamheter där exponering för asbest förekommer.

Det breda samrådet har säkerställt att riktlinjerna bygger på de senaste rönen, är praktiska och realistiska och motsvarar användarnas förväntningar och behov.

Framtagandet av dessa riktlinjer följdes noga av företrädare för nationella regeringar, arbetsgivar- och arbetstagarorganisationer som ingår i arbetsgruppen för kemikalier vid den rådgivande trepartskommittén för arbetsmiljöfrågor samt av kommissionens berörda avdelningar.

5. **Offentliggörande och spridning**

Detta meddelande kommer att offentliggöras på webbplatsen EUR-Lex ([26]). Meddelandet och de bifogade riktlinjerna kommer också att offentliggöras och presenteras på Europeiska arbetsmiljöbyråns webbplats samt spridas och marknadsföras genom yrkesinspektörskommittén, de europeiska arbetsmarknadsparterna (fackföreningar och arbetsgivarföreträdare) och den rådgivande kommittén för arbetsmiljöfrågor.

([26]) EUR-Lex är den officiella webbportalen för kostnadsfri ingång till EU-rätten.